

Preventieplan schuldhulpverlening Ridderkerk 2015-2016

Waarom is preventie zo belangrijk?

Voorkomen is beter dan genezen. Dit gezegde is de kern van preventie en het uitgangspunt van preventie. Financiële problemen of zelfs een problematische schuldsituatie grijpen diep in op het persoonlijk leven. Aanmaningen of zelfs deurwaarders aan de deur leiden tot stress en kunnen negatief uitwerken op schoolprestaties van kinderen, re-integratietrajecten of het oplossen van allerlei psychosociale problematiek.

Allereerst is van belang dat er zo vroeg mogelijk wordt geholpen bij financiële problemen om erger te voorkomen. We hopen zo kosten te kunnen besparen en de hoogte van de schulden te verlagen. Elke euro die gemeenten besteden aan schuldhulpverlening leidt tot gemiddeld twee euro aan kostenbesparing op andere plekken. Door de inzet van schuldhulpverlening wordt per 100 duizend inwoners zo'n 1,4 miljoen euro bespaard op uitkeringen en re-integratietrajecten. De gemiddelde uitkeringsduur is substantieel korter als een uitkeringsgerechtigde met schulden gebruik maakt van schuldhulp. Het voorkomen van schulden is voor het hele sociale domein van groot belang.

Uitgangspunten in de keten van hulpverlening

Hoe gaan we de klant benaderen

- We bespreken bij maatschappelijke aanvragen ook de financiële positie van de inwoner. We bieden hulp bij aanvragen waarbij het de burger zelf niet lukt.
- We voorkomen betalingsachterstanden, door de wachttijden en doorlooptijd van een (financiële) aanvraag zo kort mogelijk te houden en niet terughoudend te zijn met het verlenen van een voorschot.
- Als het nodig is bieden we budgettering aan of betalen vaste lasten door van de uitkering.
- We werken intensief samen met maatschappelijke partners om schulden (en betalingsachterstanden) te signaleren en indien mogelijk op te lossen. We benaderen de burger met betalingsachterstanden actief.
- We bieden de hulpvrager die inkomensondersteuning vraagt standaard een (korte) budgetteringscursus aan, waarbij er ook aandacht is voor het invullen van formulieren en wegwijs binnen gemeentelijke en landelijke inkomensregelingen.
- We bieden of verwijzen door naar de formulieren-brigade en vrijwilligers als mensen moeite hebben met procedures of formulieren.
- We houden de zorg voor, en blijven in gesprek met mensen naar, tijdens en na een schuldhulpverleningstraject.
- We denken mee met de burger zodat deze persoon weer snel op eigen benen kan staan.

Inkomensondersteuning

Het team van werk en inkomen (en bijzondere bijstand) werkt nauw samen met de andere gebieden van het brede spectrum "zorg en welzijn". Deze samenwerking vindt plaats in de gebiedsteams. Het uitgangspunt is niet "ik heb recht op", maar "kunt u zelf een oplossing bedenken of heeft u daarbij hulp nodig". Als de hulpvrager er zelf niet uitkomt is er veel mogelijk om te helpen (maatwerk), zowel vanuit werk en inkomen als de andere gebieden van zorg en welzijn. Er wordt in brede zin meege gedacht met het bereiken van het doel of het oplossen van een probleem en zo wordt ondersteuning geboden. Hierbij moet er pragmatisch worden gehandeld en mag er geen sprake zijn van moeilijke, lastige procedures.

Wat gaan we doen aan preventie?

Zijn er doelgroepen voor de preventie?

Problematische schulden kunnen in iedere gezinssituatie voorkomen, bij alleenstaanden, bij gehuwden, bij alleenstaande ouders. We zien ook dat problemen voorkomen bij mensen met hoog tot laag inkomen, bij werkenden, bij werklozen, bij jongeren, bij ouderen en kleine zelfstandigen.

Moeten we dan vooraf een keuze maken en bepaalde groepen uitsluiten? In dit plan geven we de preventiemedewerker de ruimte om in te spelen op de informatie die verkregen wordt van de partners, de gebiedsteams, van vrijwilligers of signalen uit de samenleving en naar eigen inzicht activiteiten te organiseren. In dit plan zijn wel drie groepen apart benoemd gezien het maatschappelijk belang op dit moment. Dat zijn de kleine zelfstandigen, vluchtelingen en kinderen.

Inzetten op Life events

Een life event is een ingrijpende gebeurtenis in het leven. Voor een substantieel deel van de schuldsituaties geldt dat een life event een belangrijke rol speelde in de ontwikkeling van de schuldsituatie. Door preventie-activiteiten juist aan te bieden op het moment dat iemand te maken heeft met een bepaald life event, kan de ontwikkeling of het ontstaan van schuldsituaties worden bijgestuurd of zelfs voorkomen. We gaan daarom in onze gemeente inzetten op activiteiten aan de hand van life events.

Voorbeelden van life events:

- overlijden van de partner
- echtscheiding
- persoonlijk letsel of ziekte
- ontslag of niet verlengen tijdelijk contract
- beginnen van een eigen bedrijf
- verhuizing
- voor het eerst op jezelf gaan wonen
- vluchtelingen die een verblijfsvergunning/woning krijgen
- alles rondom studeren

Nazorg/Zorg

De nazorg wordt tot op heden uitgevoerd door de schuldhulpverlener en wordt ook in bepaalde situaties bij de aanmelding door de klantmanager uitgevoerd. Het doel van nazorg is om nieuwe schulden te voorkomen en de mensen te helpen weer zelfstandig te functioneren. Na de evaluatie schuldhulpverlening in 2014 is besloten om de nazorg intensiever in te zetten. Daar is een start mee gemaakt maar nog niet voldoende en niet structureel. Ook de mensen die hulp mijden of de hulp voortijdig beëindigen hebben soms zorg nodig om crisissituaties te voorkomen. Bijkomend voordeel van structurele nazorg is dat eventuele belemmeringen in het proces duidelijk worden en kunnen worden opgelost.

Situaties waar extra zorg nodig is

Hulpvragers die na een aanmelding niet meer terugkomen;	wie KM/PM
In het voortraject tot toelating schuldhulpverlening;	KM/PM
In de eerste fase van het schuldtraject;	SHV
Na afronding van een traject;	KM/PM
Bij doorgeleiding naar het wettelijk traject WSNP;	SHV
Als het traject voortijdig wordt beëindigd.	KM/PM

(SHV=schuldhulpverlener/KM=klantmanager/PM=preventiemedewerker)

Signalen en convenanten

De gemeente krijgt signalen van betalingsachterstanden, bijvoorbeeld van de zorgverzekeraar, energiebedrijven, waterbedrijven en verhuurders. Deze signalen zijn belangrijk en moeten in het kader van "vroegsignalering" worden gebruikt om problematische schulden te voorkomen. In de beleidsdoelstellingen schuldhulpverlening is opgenomen dat alle signalen zullen worden ingezet, dit houdt in dat de schuldenaar wordt benaderd en hulp wordt aangeboden. De klantmanager schuldhulpverlening verricht deze taak. De meeste signalen worden al gebruikt. De signalen van de zorgverzekeraar kunnen nog beter worden ingezet.

Er zijn convenanten en samenwerkingsafspraken met diverse partijen waardoor de gemeente snel op de hoogte wordt gesteld van betalingsachterstanden. De klantmanager schuldhulpverlening overlegt periodiek met deze partijen en het lokaal zorgnetwerk. Als blijkt dat er partijen ontbreken in de convenanten is dit de verantwoordelijkheid van de klantmanager schuldhulpverlening om actie te ondernemen.

Vrijwilligers schuldhulpverlening

We hebben het afgelopen jaar ingezet op het werven en begeleiden van vrijwilligers die mensen begeleiden in het voorkomen van schulden. In Ridderkerk zijn dit de zogenaamde schuldhulpmaatjes. Belangrijk is dat de werkwijze van de vrijwilligers aansluit op de professionele (schuld) hulpverlening en dat de vrijwilligers begeleiding en een opleiding krijgen. In Ridderkerk zijn er 20 schuldhulpmaatjes werkzaam. De samenwerking met deze vrijwilligers is goed, er is regelmatig overleg. De klantmanager schuldhulpverlening en de preventiemedewerker onderhouden de contacten, verwijzen door en verbinden deze groep met de andere partners. Ook andere vrijwilligers worden ingezet voor preventie doeleinden; bijvoorbeeld de Kledingbank en Karaat die informatiebijeenkomsten organiseren en de formulierenbrigade die een rol speelt bij het administratieve proces.

Informatievoorziening

Een goede voorlichting is noodzakelijk om de mensen met problemen de weg te wijzen naar de hulpverlening. Informatie op de gemeentelijke website over hoe en wat en waar kan beter.

Procedures moeten eenvoudiger en klanten die hulp nodig hebben bij de aanvraag moeten ondersteuning kunnen krijgen. Aandacht voor de sociaal zwakkere is van groot belang, deze persoon is digitaal soms niet vaardig genoeg om de juiste hulp te vinden en de weg te vinden.

Cazis

Cazis is een organisatie die de gemeente verschillende mogelijkheden biedt gericht op de aangifte belasting betreffende de inkomstenbelasting, Toeslagen en heffingskortingen. Cazis brengt orde op zaken en gaat met de klant 5 jaar terug de belastingaangifte doen.

Doelgroep Cazis; hulpvragers schuldhulpverlening, minima, zelfstandigen. We sluiten een overeenkomst met Cazis voor de doelgroep hulpvragers schuldhulp. De kosten bedragen € 50 euro per klant.

Hulp voor kleine zelfstandigen

Voor deze groep is het Bbz de belangrijkste schakel bij het voorkomen van schulden. Via de klantmanager Bbz wordt de klant eventueel doorverwezen naar andere hulp en gespecialiseerde schuldhulpverlening. Ook kan de klant worden verwezen naar : De Rotterdamse Zaak"

De preventiemedewerker kan voor deze doelgroep gerichte preventieactiviteiten starten die kunnen variëren van informatie bijeenkomsten tot individuele begeleiding middels landelijke projecten zoals bijvoorbeeld "155 redt een bedrijf"

Hulp voor vluchtelingen

De gemeente heeft en krijgt steeds meer te maken met vluchtelingen die zich vestigen in de gemeente. De ervaring leert dat deze groep weliswaar begeleid wordt door Vluchtelingenwerk maar desalniettemin toch extra aandacht nodig heeft op een aantal gebieden. Vanuit de preventie gaan we daarom Vluchtelingenwerk ondersteunen bij de financiële educatie van vluchtelingen en bij het vinden van oplossingen om schuldenproblematiek in een zo vroeg mogelijk stadium te voorkomen, dan wel te voorkomen dat schuldenproblematiek erger wordt.

Activiteiten voor kinderen

De gemeente vindt de situatie van kinderen heel belangrijk. Kinderen die opgroeien in een gezin met financiële problemen hebben het erg moeilijk en kunnen niet onbezorgd "kind" zijn. We willen deze gezinnen daarom zo vroeg mogelijk van hulp voorzien. We willen voorkomen dat kinderen gedrag gaan kopiëren of later minder kans hebben op een toekomst zonder financiële problemen. Vanuit deze visie zet de gemeente de "Kansenmeter" in op scholen. Dit instrument is ontwikkeld door "Radar" in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken . De Kansenmeter is gratis en meet de mate waarin een gezin het risico loopt om in een problematische schuldsituatie terecht te komen.

Daarnaast biedt de gemeente het lesmateriaal van "Wijzer in Geldzaken" aan. Dit materiaal geeft de docent de mogelijkheid om kinderen op een jonge leeftijd kennis te laten maken met financiële educatie. Docenten zijn nu vrij om dit materiaal in te zetten. Vanuit bovengenoemde visie wil de preventiemedewerker meer zicht op de ervaring van het gebruik van het materiaal.

Het project Moneyways is gericht op kinderen in het voortgezet onderwijs en is een activiteit die al in gang is gezet.

Preventieactiviteiten die al zijn gestart in 2014/2015

- In 2014 is gestart met het project Moneyways. Een project dat gezamenlijk wordt uitgevoerd in Barendrecht en Ridderkerk. Er wordt financiële voorlichting gegeven in bepaalde klassen van het voortgezet onderwijs. Albrandswaard doet hier niet aan mee omdat er geen voortgezet onderwijs binnen de gemeentegrens is. Na het afsluiten van de overeenkomst heeft de klantmanager schuldhulpverlening deze actie begeleid. De lessen zijn begonnen in het tweede kwartaal van 2015, in beide gemeenten en worden voortgezet na de zomervakantie 2015.
- Verder is er dit jaar een bijeenkomst gehouden voor het organiseren van de administratie "papier hier". Dit is georganiseerd door de klantmanager schuldhulpverlening met een aantal partners.
- Ook is er een bijeenkomst georganiseerd voor ketenpartners waarbij sprekers zijn uitgenodigd. Er waren sprekers over de onderwerpen; financiële mishandeling ouderen, het centraal justitieel incasso bureau en de gevolgen voor schuldhulpverlening en vroegsignalering.
- Er zijn Nibud agenda's uitgedeeld
- Er zijn voorleesboeken gekocht gericht op financiële voorlichting speciaal voor jonge kinderen, deze boeken zijn uitgedeeld op basis scholen.
- Er is via Wijzer in Geldzaken lesmateriaal besteld voor het basisonderwijs

Rol preventiemedewerker

De preventiemedewerker is niet alleen van groot belang bij het organiseren en uitvoeren van de preventie activiteiten maar is ook de spin in het web die contacten onderhoudt met collega's, partners, vrijwilligers, kerken, stichtingen etc. Communicatie richting de klant, informatievoorziening van de klant en de gemeente, advisering over eenvoudige procedures behoren ook tot de taken. Deze medewerker zoekt de verbinding met het armoedebeleid zodat mensen die het nodig hebben hier gebruik van maken.

De juiste Toeslagen aanvragen, voorzieningen gebruiken die er zijn voor minima (collectieve zorgverzekering, kindpakket) kunnen ertoe bijdragen dat er minder schulden ontstaan. Samenwerken met de ketenpartners, vrijwilligers en collega's is hierbij van groot belang. In augustus 2015 is de preventiemedewerker gestart.

Financiën

Voor de uitvoering van de preventie is er geen apart budget gereserveerd. De extra Rijksbijdrage die de gemeente jaarlijks ontvangt voor schuldhulpverlening en armoedebestrijding is wel gereserveerd voor o.a. deze kosten. Uit dit budget wordt ook de preventiemedewerker betaald.

KOSTEN PER JAAR	RIDDERKERK
Moneywise 25 klassen in twee gemeenten à € 750,- per klas gedurende 2 jaar	€ 9.375
Cazis	€ 13.300
Inschatting 75% van aantal klanten shv x €50	
Activiteiten in te vullen door de preventiemedewerker, Life Events etc.	Ntb
Preventieactiviteiten kleine zelfstandigen	Ntb
Kosten salaris preventiemedewerker	€ 20.000
Schuldhulpmaatjes	Ander budget
BATEN	RIDDERKERK
Extra Rijksbijdragen 2015 (voor minima en schuldhulp)	€ 88.600
Extra Rijksbijdragen 2016 (voor minima en schuldhulp)	€ 88.600